

Nr 130.

Av herr Wohlin, om bibehållande av Upplands artilleriregemente.

Enligt 1925 års beslut i försvarsfrågan skall den svenska armén bestå av fyra arméfördelningar m. m. med vardera sitt artilleriregemente, men skall härutöver endast finnas ett arméartilleriregemente förlagt i Jönköping. Det nuvarande Upplands artilleriregemente skall indragas. Världskrigets erfarenheter hava enligt fackmännens enstämmiga mening ådagalagt artillerivapnets utomordentliga stora betydelse i modern krigföring. Även för ett civilt omdöme synes det klart, att den svenska arméns utrustning med artilleri kommer att bliva svag. Man kan icke värja sig för intrycket, att artilleriet icke blir i behöflig grad tillgodosett, i synnerhet såsom förhållandena skulle komma att gestalta sig vid ett genomförande av 1925 års försvarsbeslut utan några modifikationer.

Här bifogade framställningar med bilagda utredningar av generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet avse bibehållandet av ytterligare ett arméartilleriregemente i den beskurna form, som artilleriregementen skola hava enligt 1925 års beslut, och regementet föreslås vidare vara helt motoriserat. Senaste fälttjänstövningar hava, på sätt av bilagorna framgår, givit stöd åt den gynnsamma uppfattningen om ett sådant regementes rörlighet och taktiska betydelse i övrigt i svensk terräng och under olika klimatiska förhållanden. Det tillskott i vårt lands försvarsberedskap, som skulle erhållas genom ett realiserande av generalfälttygmästarens förslag, vore avsevärt. Regimentet skulle säkerligen även tilldraga sig intresse och få betydelse för många landsbygdens värnpliktige, som därigenom finge lära sig ej endast att manövrera större lastbilar än även att sköta traktorer.

Kostnaderna för det föreslagna arméartilleriregementet beräknas sålunda: engångskostnader omkring 500,000 kronor och verkliga årskostnader i medeltal under åren 1927—1935 830,000 kronor. Detta innebär visserligen en kostnadsökning utöver den ekonomiska ramen för 1925 års beslut, men då det här är fråga om ett riksintresse av den största vikt kan denna omständighet icke tillmätas avgörande betydelse vid frågans bedömande.

Jag får på grund av det nu anförda hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att utöver det av 1925 års riksdag beslutade antalet artilleritruppförband, Upplands artilleriregemente skall bibehållas och organiseras såsom ett mo-

torlastat lätt arméartilleriregemente, i överensstämmelse med det förslag beträffande organisation, fast anställd personal, värnpliktiga m. m., som uppgjorts av generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet och som finnes såsom bilaga fogat vid förevarande motion, eller med de ändringar i samma förslag som vederbörande utskott må finna lämpliga.

Stockholm den 21 januari 1927.

Nils Wohlin.

Bilagor.

Till Konungen.

I underdånig skrivelse den 30 november 1925 anhöll jag, att Eders Kungl. Maj:t ville föreslå 1926 års riksdag att, utöver det av 1925 års riksdag beslutade antalet truppförband, Upplands artilleriregemente måtte bibehållas och organiseras såsom ett motorlastat lätt arméartilleriregemente.

Denna underdåniga anhållan föranledde då icke någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd.

Dåvarande statsrådet och chefen för Kungl. Försvarsdepartementet ansåg sig — med hänsyn därtill, att riksdagen så sent som år 1925 beslutat rörande ny försvarsorganisation — icke kunna förorda framläggandet för riksdagen av förslag till utökning av denna organisation. De ökade kostnader ett genomförande av förslaget skulle medföra, utgjorde ett ytterligare skäl att icke tillstyrka förslaget.

Beträffande kostnaderna har jag i min ovan nämnda underdåniga skrivelse lämnat utredning, och har jag därutöver intet att tillägga.

Beträffande utökningen av försvarsorganisationen får i underdånighet jag framhålla, att bibehållandet av Upplands artilleriregemente icke innebär någon rubbning av statsmakternas beslut rörande härens organisation i högre truppförband utan endast innebär skapandet av ytterligare ett arméartilleriregemente för att utöka den ytterligt svaga artilleriutrustning, som vårt land har i jämförelse med andra stater.

Hos Eders Kungl. Maj:t får i underdånighet jag därför förnya min den 30 november 1925 gjorda framställning, som bifogas (Bil. 1), och anhålla att Eders Kungl. Maj:t ville föreslå nästa års riksdag,

att, utöver det av 1925 års riksdag beslutade antalet artilleritruppförband, Upplands artilleriregemente måtte bibehållas och organiseras såsom ett motorlastat lätt arméartilleriregemente.

Under åren 1925—1926 hava försök med motorlastade lätta artilleritruppförband utförts såväl sommar som vintertid. Bifogade översikt över dessa försök (Bil. 2) utgör ett sammandrag av de insända rapporterna över försöken.

Stockholm den 4 november 1926.

Underdånigst

Generalfälttygmästare och inspektör för artilleriet.

Bilaga 1.

Till Konungen.

Erfarenheten visar att då ett vapen gjort ett tekniskt framsteg, detta nästan undantagslöst medför en utvidgad användning av vapnet. På grund av den stora tekniska utveckling, som skett inom artilleriet under åren före, under och efter världskriget, har också i nästan alla länder strävandena varit inriktade på att förse fälthären med ett talrikt och verkningsfullt artilleri.

Under världskriget har också, i motsats till vad förut varit fallet, huvudparten av de uppkomna förlusterna varit framkallade av artilleriprojektiler, och detta icke endast under de förhållanden, som särskilt karaktärisera detta krig, nämligen strider på stabiliserade fronter med å dessa hopade artillerimassor, utan jämväl under de skeden av kriget, då striderna huvudsakligen utkämpades under rörliga fältförhållanden.

Artilleriet äger emellertid icke endast förmåga att åsamka fienden förluster. Erfarenheterna visa nämligen även, att ju starkare de högre trupp- enheterna varit utrustade med artilleri, desto bättre skyddat ha dessa enheters infanteri varit, och desto mindre ha detta infanteris förluster blivit. Ur denna synpunkt måste man särskilt hos oss med vår infanteriorganisation och vår korta utbildningstid besinna, att vårt infanteri i hög grad är i behov av artilleriets materiella och moraliska understöd.

Artilleriets styrka ökades som bekant överallt under kriget, och efter kriget hava dess lärdomar vunnit beaktande utomlands vid uppgörandet av de nya arméorganisationerna, i det att antalet artillerienheter pr infanterienhet överallt ökats, och detta oberoende av respektive länders läge, utsträckning, befolkningstäthet och säregna terrängbeskaffenhet.

Vad först det i arméfördelningen ingående artilleriet beträffar, har detta hos oss hittills räknat 11 batterier på 12 infanteribataljoner. Någon höjning av antalet artillerienheter pr infanterienhet har icke skett genom 1925 års beslut beträffande försvarsväsendets ordnande. Efter kriget är det endast åt de besegrade, som segrarna lämnat ett så svagt fördelningsartilleri som ett batteri pr infanteribataljon. Organiserat enligt moderna fordringar består ett fördelningsartilleri av minst $1\frac{1}{3}$ batteri pr infanteribataljon. Då vårt fördelningsartilleri alltså är avsevärt svagare bör arméartilleriet redan av denna anledning ökas.

Arméartilleriet är en organisation, som i de mindre staternas arméer motsvarar stormakternas artillerireserver. Man fann det under kriget vara omöjligt att utrusta de högre truppförbanden, armékårer och infanterifördelningar med så mycket artilleri, som erfordrades för striderna. Man upp- rättade därför organisatoriska artillerireserver, till storleken i det närmaste lika med summan av allt i de högre truppförbanden ingående artilleri, ur vilka reserver artilleri efter behov skickades till förstärkning på olika delar av fronten. Efter kriget äro stormakterna beslutna att i fredsorganisationerna vidmakthålla artillerireservernas styrka till 40—50 % av allt artilleri, och de mindre staterna sträva över allt att öka arméartilleriets styrka. Sålunda ingå i Belgiens aktiva armé 8 fördelnings-, 8 kår- och 5 artilleriregementen under det att Schweiz har 96 fördelningsbatterier och 50 armébatterier.

Även om för närvarande relationen mellan fördelningsartilleri och arméartilleri i vårt land icke kan fastställas efter samma normer som hos stormakterna, där den i stort sett utgör 1:1, torde det dock få anses genomförbart och är av största vikt att hos oss söka nå åtminstone den relation,

som förefinnes t. ex. i Schweiz, d. v. s. att hos oss på fyra fördelningsartilleriregementen äga *två arméartilleriregementen*.

Vårt arméartilleri måste med hänsyn till önskvärdheten av att hålla operationerna rörliga och med hänsyn till verkan mot rörliga mål i första hand förstärkas med *lätt fältartilleri*.

Det i andra länders artillerireserver eller arméartilleri ingående tunga fältartilleriet är i regeln motoriserat. Detta har ju också beslutats hos oss beträffande det med tunga pjäser utrustade arméartilleriregementet.

Man fann det emellertid under kriget vara nödvändigt att även hava lätt fältartilleri ingående i artillerireserven. För att detta hastigt skulle kunna insättas på erforderlig del av fronten motoriserades detta artilleri i allmänhet på så sätt, att pjässpannen ersattes med traktorer och förbanden lastades å bilar.

Det motoriserade fältartilleriet har efter kriget allt mer utvecklats och förbättrats, varför i överensstämmelse med ovan anförda principer för motorisering av lätt fältartilleri även hos oss försök under den gångna sommaren och under höstens fälttjänstövningar utförts härmed. Dessa försök samt i Boden under de senare åren utförda försök med olika slag av motoriserat fältartilleri hava hittills givit vid handen, att dylikt artilleri är fullt användbart även i vår terräng under såväl vinter- som sommarförhållanden.

Det motoriserade fältartilleriets utveckling beror på de mycket stora organisatoriska och taktiska fördelar, som ernås genom införande av motorlastade förband, där dylika kunna användas, nämligen vid artillerireserven (arméartilleriet). Dessa fördelar belysas synnerligen väl genom nedanstående jämförelsesiffror, som hämtats från det franska artilleriet.

1. Förplägnadsstyrkan vid ett franskt *hästanspänt* fältartilleriregemente utgör *2,101 man* och *1,850 hästar*.

Förplägnadsstyrkan vid ett franskt *motorlastat* fältartilleriregemente med samma pjäsantal utgör endast *1,614 man* och inga hästar.

2. Marschhastigheter och dagsmarscher äro:

vid *hästanspända förband*: 5 à 7 km./tim.; 20 à 30 km. pr dag;

vid *motorlastade förband*: 10 à 15 km./tim.; 70 à 100 km. pr dag.

3. Den vid det franska fältkanonartilleriet medförda ammunitionsmängden pr batteri utgör vid det *hästanspända artilleriet* *1,056* och det *motorlastade artilleriet* *1,500 skott*.

Förutom de organisatoriska och taktiska fördelarna besitter det motorlastade artilleriet den fördelen, att *uppsättnings- och underhållskostnaderna bliva avsevärt mindre*, varom utredning i det följande kommer att lämnas.

Den frågan uppställer sig då, om man ej för att ernå de med motoriseringen förbundna fördelarna skulle kunna motorisera även fördelningsartilleriet. Utförliga jämförande försök mellan hästtransport och motortransport ägde också rum i Frankrike (vid Mailly) efter kriget. Försöken gävo emellertid vid handen, att det motorlastade artilleriet icke ägde den taktiska framkomlighet utanför vägarna, som erfordras för fördelningsartilleriet. Då fördelningsartilleriet med hänsyn till fransk terräng icke kunnat motoriseras, är en motorisering av detta artilleri i vårt land med vår betydligt mera svårframkomliga terräng givetvis utesluten, och hittills har intet annat land heller ansett sig kunna motorisera sitt fördelningsartilleri. *Man kan alltså tillgodogöra sig det motorlastade artilleriets fördelar endast vid det utanför fördelningsförbanden stående arméartilleriet.*

På grund av vad ovan anförts om behovet av ytterligare arméartilleri, särskilt lätt sådant, samt om de fördelar, som stå att vinna genom skapandet av motorlastat lätt fältartilleri, får i underdånighet jag framföra följande *synpunkter och förslag för organiserande av ett motorlastat lätt arméartilleriregemente*.

Organisation. Regimentet torde i likhet med vad som bestämts för fördelningsartilleriregementena under tiden för den första tjänstgöringen böra övas på sex pjäsbatterier, beväpnade med redan befintliga 7 cm. kanoner och 10,5 cm. haubitser. Fördelningen av batterierna på olika pjästyper bör bestämmas av Eders Kungl. Maj:t med hänsyn till tillgången på materiel m. m. Under repetitionsövningarna torde regimentet böra övas på nio batterier.

Organiserandet av regimentet skulle underlätta lösandet av en på grund av utvecklingen aktuell fråga beträffande artillerivapnets organisation. Sedan nu fasta riktlinjer erhållits för artilleriets mätutbildning, är det nämligen nödvändigt att skapa en fast organisation för artillerimätförbandens utbildning och mobilisering. Observationsavdelningarna böra mobiliseras och delvis utbildas vid de olika artilleritruppförbanden, övriga mätavdelningar (ljudmätgrupper, geodetiska grupper och meteorologer) böra lämpligen organiseras och utbildas vid ett artilleritruppförband. Det vore därför synnerligen lämpligt, om uti det här omskrivna regimentet inginge ett mätbatteri för markspaningen på samma sätt, som det i det beslutade arméartilleriregementet skall ingå ett ballongbatteri för spaningen från luften.

Regimentet borde alltså organiseras på ovan föreslagna antal pjäsbatterier jämte ett mätbatteri.

Fast anställd personal. Med hänsyn till ovan föreslagen organisation borde regimentet bestå av ett antal officerare, underofficerare, manskap m. m., som låge mellan de år 1925 fastställda staterna för ett fördelningsartilleriregemente och för arméartilleriregementet. För att i möjligaste mån begränsa kostnaderna har jag ansett mig böra räkna med att staten för regimentet begränsas till den för Svea artilleriregemente fastställda med frånräknande av 1 regementsveterinär, 1 bataljonsveterinär, 1 sergent, 2 hovslagarfurirer av 2. klassen, 3 hovslagarkonstaplar och 4 hovslagarartillerister. I samband med regimentets uppsättande måste likväl staterna för intendenturkåren och intendenturtrupperna samt för artilleriets fabriker och tyganstalter något ökas.

Behovet av hästar för underhållande av ridutbildningen hos ett visst antal av befälet vid regimentet torde böra tillgodoses på samma sätt som i nådiga propositionen den 20 februari 1925, nr 50, är förutsatt för arméartilleriregementet. *Behovet av hästar i övrigt bortfaller* med undantag av en egen tjänstehäst för regementschefen.

Regimentet borde alltså bestå av personal i enlighet med bifogat förslag (bil. 1). Därjämte bör utöver genom nådigt brev den 12 juni 1925 fastställda stater tillkomma:

vid intendenturkåren och intendenturtrupperna 1 kapten och 1 förvaltare, vid artilleriets fabriker och tyganstalter 1 tygverkmästare, 4 tyghantverkare och 1 expeditiionsunderofficer (pensionerad), samt 1 egen tjänstehäst.

Värnpliktiga. Den beräknade årskontingenten värnpliktiga i linjetjänst utgör för ett fördelningsartilleriregemente 400 man och för arméartilleriregementet 340 man. Med hänsyn till föreslagen organisation borde för regementet erforderlig årskontingent värnpliktiga i linjetjänst ligga något under den för arméartilleriregementet förutsatta. En beräkning med tillhjälp av ovan anförda sifferuppgifter å personalstyrkan vid franska anspända och motorlastade formationer visar också, att om hos oss ett anspänt fördelningsartilleriregemente skall organiseras och mobiliseras med en årskontingent av 400 värnpliktiga, så bör enligt samma proportion som vid de franska formationerna det ifrågakvarande motorlastade regementet tilldelas en årskontingent av 300 värnpliktiga.

För regementet borde alltså beräknas en årskontingent av 300 till linjetjänst uttagna värnpliktiga.

Då regementet bör utrustas med bilar och traktorer av sådana lättare typer, som äro de på landsbygden allmännast förekommande, kommer regementet att bliva en synnerligen värdefull skola för de värnpliktigas utbildning i handhavandet och skötseln av dylik motormateriel.

Engångskostnader. Då i A. 5:s kasernetablissemant, utöver för 1. flygkåren beräknat förläggingsutrymme, erforderlig plats torde kunna beredas för regementet, uppstår för dettas förläggning inga andra kostnader än de, som föranledas av omändring av befintliga byggnader till garage för motormaterielen. Denna omändring torde kunna verkställas för en kostnad av 50,000 kronor. Då artilleri- och intendenturmateriel redan står till förfogande i tillräcklig omfattning, erfordras för regementets utrustning inga andra kostnader än de för anskaffning av viss motormateriel. Denna anskaffning bör begränsas till det minsta möjliga, nämligen till materiel för sex övningsbatterier, vart och ett organiserat å två pjäser. Denna materiel räcker under tiden för den första tjänstgöringen. Under repetitionsövningarna och vid mobilisering bör behovet av motormateriel fyllas genom förhyrning och utskrivning.

En utförd beräkning har givit till resultat, att den enligt ovan erforderliga anskaffningen av traktorer, lastbilar och övrig motormateriel skulle under förutsättning av ovannämnda lättare typer draga en kostnad av 450,000 kronor.

De för regementets organiserande erforderliga engångskostnaderna skulle alltså uppgå till en halv million kronor.

Årskostnader. Av bifogade kostnadsberäkning (bil. 2) framgår, att den beräknade årskostnaden för ett motorlastat lätt arméartilleriregemente med ovan föreslagen organisation och personal uppgår till i runt tal 1,065,000 kronor.

Den verkliga årliga kostnaden för regementet blir dock ännu lägre eller i medeltal under åren 1927—1935 omkring 830,000 kronor, såsom framgår av den i bifogade bil. 3 verkställda utredningen, grundad på förhållandena vid A. 5.

Dessutom torde genom ifrågakvarande åtgärder en här icke medräknad besparing uppstå därigenom, att någon ersättning på grund av A. 5:s indragning icke behöver utgå till Uppsala stad.

På grund av vad sålunda anförts får i underdånighet jag anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville föreslå nästa riksdag, att, utöver det av 1925 års riksdag beslutade antalet artilleritruppförband, Upplands artilleriregemente måtte bibehållas och organiseras såsom ett motorlastat lätt arméartilleriregemente.

Stockholm den 30 november 1925.

Underdånigst

Lars C:son Sparre.

Generalfälttygmästare och inspektör för artilleriet.

/ Hj. Thorén.

Bil. 1.

Förslag

till stat för ett motorlastat lätt arméartilleriregemente.

	Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörl. avlöningsreglemente		Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörl. avlöningsreglemente
<i>Officerare:</i>					
Överste och chef	1	O 6	Sjukvårdsfurir av 2. klassen	1	Ma 4
Överstelöjtnant.....	1	O 5	Sjukvårdskonstaplar ...	2	Ma 3
Majorer	2	O 4	Sjukvårdsartillerister...	3	Ma 1
Kaptener.....	11	O 3	Hantverksfurir av 2. klassen	1	Ma 4
Löjtnanter	18	O 2	Hantverkskonstaplar ...	2	Ma 3
Underlöjtnanter och fänrikar	8	O 1	Hantverksartillerister...	2	Ma 1
<i>Underofficerare:</i>					
Styckjunkare	8	Uo 3	<i>Civilmilitär personal:</i>		
Sergeanter	16	Uo 2	Regementsläkare	1	C 11
<i>Manskap:</i>					
Furirer av 1. klassen...	13	Ma 5	Bataljonsläkare.....	1	C 9
Furirer av 2. klassen...	26	Ma 4	<i>Pensionerad personal:</i>		
Konstaplar	36	Ma 3	Biträde åt regementsintendenten	1	
Volontärer	105	Ma 1	Vapenunderofficer	1	
			Expeditionsunderofficer	1	

Lön åt ovanstående ordinarie beställningshavare förslagsvis ..... kr. 483,995:—
 Arvoden å 2,130 kronor till 1 biträde åt regementsintendenten,
 1 vapenunderofficer och 1 expeditionsunderofficer ..... » 6,390:—

Summa kr. 490,385:—

Beräkning av de årliga kostnaderna för ett motorlastat lätt arméartilleriregemente.¹

Följande anslag under fjärde huvudtiteln, II lantförsvaret, beräknas ökade med nedanstående belopp:

Avlöning till personal vid staber och truppförband.

A. Löner och arvoden upptagna i vederbörliga stater för:	
Regementet enl. bil. 1	490,385: —
Artilleriets fabriker och tyganstalter	22,908: —
Intendenturkåren	11,502: —
Arméns sjuksköterskekår	1,230: —
	<u>526,025: —</u>
E. Arvoden åt vissa sergeanter, förslagsvis.....	200: —
I. Gottgörelse för en tjänstehäst.....	250: —
J. Vissa arvoden:	
Köksföreståndare	282: —
Maskinist	2,550: —
Eldare	1,710: —
Kokerska	1,020: —
	<u>5,562: —</u>
	532,037: —

Häriifrån avgår:

På grund av beräknade vakanser $3\frac{1}{3}$ %		
av förestående summa	17,735: —	
Ersättning för tjänstebostäder åt vissa		
underofficerare	6,500: —	24,235: —
		<u>507,802: —</u>
		507,800: —
Rekryteringskostnader		7,500: —
Arméns personal över stat		12,300: —
Rese- och traktamentspenningar		3,000: —

Penningbidrag.

Antalet tjänstgöringsdagar beräknat enl. Bil. A.

Penningbidrag:

38,640 tjänstgöringsdagar à 0,50 kr.	19,320: —	
16,640 » à 1: — »	16,640: —	
Avlöningstillägg för res.-off.-asp.:		
1,110 tjänstgöringsdagar à 0,65 kr.	721: 50	
	<u>36,681: 50</u>	36,700: —
		<u>Transport 567,300: —</u>

¹ Beräkningen hänför sig till Kungl. Maj:ts proposition nr 50 och Första särskilda utskottets utlåtande nr 1, Bil. 1 och följande.

	Transport	567,300: —	
<i>Undervisnings- och gymnastikmateriel.</i>			
125,000 tjänstgöringsdagar à 0,009 kr.		1,125: —	
<i>Skrivmaterialier vid truppförbanden</i>		5,500: —	
<i>Mathållning.</i>			
125,000 tjänstgöringsdagar à 0,8 kr.		100,000: —	
<i>Munderingsutrustning.</i>			
125,000 tjänstgöringsdagar à 0,55 kr.		68,750: —	
<i>Kasernutredning, intendenturfordon m. m.</i>			
<i>Kasernutredning:</i>			
125,000 tjänstgöringsdagar à 0,07 kr.	8,750: —		
<i>Förplägnadsutredning:</i>			
125,000 tjänstgöringsdagar à 0,05 kr.	6,250: —		
365 » à 0,01 kr.	3: 65		
Intendenturfordon	2,000: —		
	<u>17,003: 65</u>	17,010: —	
<i>Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden.</i>			
Bränsle, lyse, vatten och renhållning	37,500: —		
<i>Tvätt:</i>			
125,000 tjänstgöringsdagar à 0,06 kr.	7,500: —		
	<u>45,000: —</u>	45,000: —	
<i>Furagering.</i>			
365 tjänstgöringsdagar à 1,25 kr.	456: 25	500: —	
<i>Truppförbandens övningar.</i>			
Vinterövningar	5,000: —		
Truppförbandens övriga övningar	<u>50,000: —</u>		
	55,000: —	55,000: —	
<i>Sjuk- och veterinärvård m. m.</i>			
<i>Sjukvård:</i>			
125,000 tjänstgöringsdagar à 0,035 kr.	4,375: —		
<i>Veterinärvård:</i>			
365 tjänstgöringsdagar à 0,048 kr.	17: 50		
	<u>4,392: 50</u>	4,400: —	
<i>Vapen och ammunition m. m.</i>			
Tit. I. Artilleriemateriel	65,000: —		
» II. Artilleriammunition	96,520: —		
» III. Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser	2,500: —		
» IV. Handvapen	2,600: —		
	<u>166,620: —</u>	864,585: —	

	Transport	166,620: —	864,585: —
Tit. V.	Handvapenammunition	7,810: —	
» VI.	Materiel för målskjutningsövningar med handvapen	570: —	
		<u>175,000: —</u>	175,000: —
<i>Byggnader, övningsfält och skjutbanor</i>			25,000: —
			<u>Summa 1,064,585: —</u>

Summa 1,065,000 kronor.

Bilaga A.

Beräkning av antalet tjänstgöringsdagar vid ett motorlastat lätt arméartilleriregemente.

A. Personal.

I. Värnpliktiga till linjetjänst.

Regementets årskontingent: 300 man.

Avgång mellan inskrivning och inställelse till första tjänstgöring	8 %	= 24 man.
» under första tjänstgöring	15 %	= 41 man.
» » » repetitionsövningen och under 2. året	2,7 %	= 5 man.

Antal tjänstgöringsdagar beräknas

under första tjänstgöringen	140 × 276 =	38,640 dagar
» » rep.övningen	30 × 235 =	7,050 »
» andra »	30 × 230 =	6,900 »
		<u>Summa 52,590 dagar</u>

varav 13,950 dagar med högre penningbidrag.

II. Officers- och reservofficersaspiranter.

Under förutsättning att två officers- och tre reservofficersaspiranter årligen utbildas blir antalet tjänstgöringsdagar:

för officersaspiranter	1,580 dagar
» reservofficersaspiranter	1,110 »
	<u>Summa 2,690 dagar</u>

III. Fast anställd personal.

Regementets stamstyrka = 191 manskap.

Antal tjänstgöringsdagar = 191 × 365 = 69,715.

Sammanställning av antal tjänstgöringsdagar för personal.

	Antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga m. fl.		Totala antalet tjänstgöringsdagar
	under 1.—140. dagen	utöver 141. dagen	
Värnpliktiga i linjetjänst	38,640	13,950	52,590
Officersaspiranter	—	1,580	1,580
Reservofficersaspiranter	—	1,110	1,110
Summa tjänstgöringsdagar med penningbidrag	38,640	16,640	
Fast anställd personal	—	—	69,715
Summa tjänstgöringsdagar			124,995

I runt tal 125,000 tjänstgöringsdagar.

B. H ä s t a r.

Regementschefens egen tjänstehäst: 365 tjänstgöringsdagar.

Bilaga 3.

Utredning rörande verkliga årliga kostnaderna för bibehållandet av A.5 under form av ett lätt motorlastat arméartilleriregemente med stat enligt bil. 1.

Enligt bil. 2 äro de årliga kostnaderna för ett lätt motorlastat arméartilleriregemente beräknade till 1,065,000 kronor.

Därest A. 5 bibehålles under form av ett dylikt regemente, komma ovan angivna årliga kostnader att:

A. Ökas med belopp motsvarande kostnaderna för överförandet till övergångsstat av de officers- och underofficersbeställningar, som bliva övertaliga vid reduceringen av A. 5:s nuvarande stat till den stat, som finnes angiven i bil. 1.

Följande beställningar bliva härvid övertaliga, nämligen 1 överstelöjtnants-, 1 majors-, 7 kaptens-, 2 löjtnants-, 2 underlöjtnants-, 7 styckjunkare- och 14 sergeantsbeställningar.

För dessa beställningars tvångsvisa överförande till övergångsstat kunna kostnaderna beräknas till för år:

1927—1928	140,000 kronor.
1928—1929	115,000 »
1929—1930	105,000 »
1930—1931	95,000 »
1931—1932	85,000 »
1932—1933	70,000 »

1933—1934	.....	55,000	kronor.
1934—1935	.....	45,000	»
1935—1936	.....	40,000	»
1936—1937	.....	35,000	»
1937—1938	.....	30,000	»
1938—1939	.....	25,000	»
1939—1940	.....	15,000	»

B. *Minskas* med belopp motsvarande kostnaderna för överförandet till övergångsstat av samtliga f. n. å A. 5:s stat upptagna officers- och under-officersbeställningar.

Nämnda kostnader kunna beräknas till för år:

1927—1928	.....	428,000	kronor.
1928—1929	.....	380,000	»
1929—1930	.....	354,500	»
1930—1931	.....	334,500	»
1931—1932	.....	324,000	»
1932—1933	.....	300,000	»
1933—1934	.....	253,000	»
1934—1935	.....	235,500	»
1935—1936	.....	226,000	»
1936—1937	.....	191,000	»
1937—1938	.....	176,000	»
1938—1939	.....	167,000	»
1939—1940	.....	144,000	»

De verkliga årliga kostnaderna för bibehållandet av A. 5 under form av ett lätt motorlastat arméartilleriregemente kunna sålunda beräknas till för år:

1927—1928	.....	1,065,000	+	140,000	—	428,000	=	777,000
1928—1929	.....	1,065,000	+	115,000	—	380,500	=	799,500
1929—1930	.....	1,065,000	+	105,000	—	354,500	=	815,500
1930—1931	.....	1,065,000	+	95,000	—	334,500	=	825,500
1931—1932	.....	1,065,000	+	85,000	—	324,000	=	826,000
1932—1933	.....	1,065,000	+	70,000	—	300,000	=	835,000
1933—1934	.....	1,065,000	+	55,000	—	253,000	=	867,000
1934—1935	.....	1,065,000	+	45,000	—	235,500	=	874,500
1935—1936	.....	1,065,000	+	40,000	—	226,000	=	879,000
1936—1937	.....	1,065,000	+	35,000	—	191,000	=	909,000
1937—1938	.....	1,065,000	+	30,000	—	176,000	=	919,000
1938—1939	.....	1,065,000	+	25,000	—	167,000	=	923,000
1939—1940	.....	1,065,000	+	15,000	—	144,000	=	936,000

givande en medelkostnad för åren 1927—1935 av

827,500 kronor.

Bilaga 2.

Översikt över utförda försök med motorlastat lätt fältartilleri under åren 1925—1926.

Försöken hava utförts såväl sommartid som vintertid.

Sommarförsöken utfördes dels vid A. 1 under regementsövningarna 1925, då ett batteri motoriserades och deltog i fälttjänstövningarna i Östergötland, dels vid A. 5 under regementsövningarna 1926, då en division motoriserades och deltog i fälttjänstövningarna i Uppland.

Vinterförsöken utfördes under tiden den 15. februari—19. mars 1926 dels vid A. 5 i trakten av Uppsala, dels vid A. 8 i trakten av Boden.

Sommarförsöken.

Vid ett bedömande av de motoriserade förbandens prestationer under övningarna åren 1925—1926 måste ihågkommas, att förbandens motorisering samt utbildning och tjänstgöring utfördes under synnerligen improviserade förhållanden. Fast organisation saknades, militärt utbildade chaufförer stodo ej till förfogande, tillgången på verkligt kunniga mekaniker var ringa och den använda bilmaterielen (förhyrda lätta bilar av Ford-typ) var av mindre god beskaffenhet.

Oaktat dessa förhållanden fyllde förbanden på ett tillfredsställande sätt de fordringar, som kunna ställas på ett motorlastat lätt fältartilleri.

Följande uppgifter om förbandens marsch- och manöverprestationer torde göra det sålunda uttalade omdömet berättigat.

Batteriet ur A. 1 förflyttades till och från fälttjänstövningsområdet i Östergötland genom landsvägsmarsch. Marschen till sagda område utfördes på två dagar med en daglig marschbild av 9 timmar. Tillryggalagd väg var första dagen 130 km. och andra dagen 160 km., vadan marschhastigheten alltså uppgick till 14 à 15, resp. 17 à 18 km. per timme. Hemmarschen företogs i en enda etapp, varvid 230 km. tillryggalades på 19 timmar. Marschhastigheten varierade mellan 6 och 30 km. per timme eller i medeltal 12 à 13 km. per timme. Utförandet av denna marsch skulle för hästanspant artilleri fordrat en tid av minst 6 dygn.

Divisionen ur A. 5 verkställde flera längre förflyttningar med begagnande av olika vägar mellan Marma skjutfält, förlägningsorten och fälttjänstövningsområdet. Marschlängder och marschhastigheter framgå av nedanstående exempel:

Den 23/9	77 km. med 18 km. per timme.
» 27/9	82 km. med 16 km. per timme.
» 28/9	98 km. med 15 km. per timme.

Redan vid de första försöken visade sig stabiliteten av motorfordonet med upplastad pjäs eller traktor vara överraskande god även å smala och krokiga vägar. Väderleksförhållandena under år 1925 voro gynnsamma, ity att nederbörden var mycket ringa. År 1926 företogs däremot de nämnda längre marscherna i regn och å uppblötta vägar, delvis i mörker. Svåra backar förekommo under båda årens marscher.

Förbandens färdiggörande till eldgivning eller marsch försiggick mycket snabbt. Avlastning av pjäserna har visat sig kunna utföras på 1 à 2 minuter och upplastning på 2 à 4 minuter. Inryckning i eldställning skedde i regeln

raskare och alltid med mindre ansträngning för manskapet än vid hästanspända formationer.

Under övningarna visade det sig, att personalens krafter under förläggning och förflyttning sparades så att personalen under strid befann sig i ett vida mer utvilat tillstånd än vad fallet är vid hästanspända formationer.

De svårigheter av olika slag, som under försöken mötte, neutraliserades i stor utsträckning av det stora intresse, som personal av alla grader ådagalade.

Vinterförsöken.

Under försöken vid A. 5 varierade temperaturen under de båda första veckorna mellan $+2^{\circ}$ och -22° . Snödjupet i terräng var under denna period 30 à 40 cm. Under den tredje veckan var det töväder med temperatur $+2^{\circ}$ till $+4^{\circ}$. Vägbanan blev då å slättlandsvägarna betäckt med snösörja och å skogsvägarna med isgata.

Marschproven utfördes å olika vägtyper och å olika slags vägbanor. Försöken ådagalade, att vid sålunda prövade väg- och väderleksförhållanden dagsmarscher om 150 km. kunde utföras med en genomsnittshastighet av 15 km. per timme.

Bandtraktorn visade sig vid 30 à 40 cm. snödjup utan svårighet kunna samtidigt ploga och draga efter sig två pjäser in i eldställning, även då denna hade valts i svårframkomlig terräng.

Under försöken vid A. 8 var snödjupet i terräng hela tiden 70 à 90 cm. Temperaturen varierade mellan $\pm 0^{\circ}$ och -10° . Den intensiva vind, som nästan hela försökstiden var rådande, orsakade att vägarna yrde igen på endast några timmar efter verkställd plogning.

Å djupplogad eller nyplogad väg kunde bilkolonnen framföras utan svårighet på samma sätt som under försöken vid A. 5.

Längre transportprov utfördes även med 2 pjäser dragna av en bandtraktor. I regeln kunde härvid hållas en genomsnittshastighet av 10 km. per timme på plogade men till stor del igenyrda vägar. Även å smala skumplogade timmervägar visade sig traktorn hava en god framkomlighet.

Traktorns plogningsförmåga visade sig i det förhandenvarande snödjupet vara synnerligen god.

Under vinterförsöken visade det sig under vissa förhållanden lämpligt att övergå från motorlastning till motordragning av pjäserna. Under vinterförhållanden innebär detta ingen annan ändring av organisationen än att en del personal bör överflyttas från ammunitionsbilarna till pjäs- och traktorbilarna, för att dessa skola erhålla tillräcklig lastvikt, samt att på grund härav antalet bilar kan något minskas.

Om snöförhållandena äro så svåra, att man icke med till buds stående plogaggregat kan verkställa vägplogning för biltransport i erforderlig utsträckning, måste motoriserat fältartilleris förflyttning även å väg ske med traktorer. Försöken hava visat, att bandtraktorer äro synnerligen användbara även för sådan långväga förflyttning.

Med fog torde kunna sägas, att vinterförsöken ådagalagt, att lätta batterier, utrustade med bilar och traktorer av sådana lättare typer, som äro de på landsbygden oftast förekommande, äga en synnerligen stor rörlighet och framkomlighet även vintertid.